

ל. פנחס – ירמיהו

עם פרק א' בירמיהו כהפטרה נפגשנו כבר בפרשת שמות לפי מנהג הספרדים. הקשר שם בולט מאד. בפרשה מדובר על הגילוי הראשון למשה ועל הדיון לקבלת השליחות, מה שנוהגים לקרוא הקדשה, וכיוצא בכך בפרק הראשון בירמיהו שבאו בו פרטים דומים ביחס למינוי שהוטל על הנביא.

אמנם, לשבת הראשונה מ' ג' דפורענותא, שהן הפטרות של שבתות ש"בין המיצרים", נקבעה הקריאה אף היא בדברי ירמיהו, המכונה אצל עדות המזרח "שבת דברי". ברם, בקריאת הפטרה זו הכוונה בעיקר על היעד של הנביא "לְנִתּוֹשׁ וְלְנִתּוֹץ וְלְהֶאֱבִיד וְלְהָרוֹס" גם אם אכן "לְבָנוֹת, וְלְטוֹעִי".

לעומת החזות הקשה "מִצָּפוֹן תִּפְתָּח הַרְעָה" ועל כסאות המלכים בפתח שערי ירושלים, מה שנתקיים כנראה במסופר בירמיה פרק ל"ט, ג', "וַיָּבֵאוּ, כָּל שָׂרֵי מְלָךְ-בָּבֶל, וַיֵּשְׁבוּ, בְּשַׁעַר הַתְּנָךְ" – קשה להבין את מיקומם של פסוקי הנחמה שנספחו בסוף ההפטרה. אמנם גם הופעתם בראש פרק ב' מעוררת תמיהה. אחרי הציוויים וההכנות של פרק א' "וְאַתָּה, תֵּאָזֵר מִתְּנִיךְ, וְקִמַּתְּ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אָנֹכִי אֹמֵר לְךָ - אֶל-תַּחַת מַפְיָיִךְ", מה מקום לפתיחת בניחומים כה מלבבים על זכרון חסד ההליכה במדבר ועל אזכור תקופת הכלולות של היציאה ממצרים.

אפשר ששאלה זו מיתרצת בחברתה והיא כללית יותר.

ירמיהו החל להינבא בשנה ה- י"ג ליאשיהו. בספר דברי הימים מסופר שבשנה ה- י"ב החל יאשיהו בעבודות הטיהור מע"ז והן נמשכו כמה שנים שבהן נמצא ספר התורה, נעשה הפסח ב"סיבסוד" מלכותי ונרמז על גניזת הארון. מעתה עולה התמיהה מאליה, כל המפעלים האדירים האלו מתרחשים לעיני ירמיהו ואין אנו מוצאים את תגובותיו הנבואיות למפעל תשובה נאדרי בקדש זה.

המתבונן בפרקים ב', ג' וראשית ד' שבירמיהו ימצא בהם עקבות, רמזים, מטבעות לשון המתייחסים לענייני תשובה, היציאה ממצרים, ההליכה במדבר וההתייחסות לארון הברית. אפשר שדברי נבואה אלה הם הם תרומתו של ירמיהו להליכי התשובה. המלך משתמש בכל הסמכויות הממלכתיות שלו, מפעיל את כל המסגרות העומדות ברשותו, והנביא מלווה ומעודד בדברי חיזוק ונחמה את החוזרים לדרכי התורה. תקופה הבראשית של פעילות ירמיהו חופפת את עידן ההתעוררות של ימי יאשיהו והאזכורים הנלבבים על ימי הבראשית של העם אמורים לחזק את המתחזקים. נחמות ירמיהו עשו את שליחותן בעבר הרחוק והן אמורות לשמש לדורות נטפי תנחומים גם בעגמומיות העכשווית של בין המיצרים: "זְכַרְתִּי לְךָ".